

Integracja edukacji, nauki i praktyki ekonomicznej z europejskim obszarem edukacji: doświadczenia i perspektywy

Інтеграція економічної освіти, науки і практики з європейським освітнім простором: досвід і перспективи

Redakcja naukowa:

Ireneusz Żuchowski
Zoia Sharlovych

**MIĘDZYNARODOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH W ŁOMŻY, RECZPOSPOLITA POLSKA
ODDZIELNA JEDNOSTKA STRUKTURALNA „CHMIELNICKI KOLEDZE HANDLOWO-
EKONOMICZNY NARODOWEGO UNIWERSYTETU HANDLOWO-EKONOMICZNEGO", UKRAINA**

Redakcja naukowa:

dr inż. Ireneusz Żuchowski, dr Zoia Sharlovych

Recenzenci:

dr Aneta Beldycka-Bórawska, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Rzeczpospolita Polska

dr Svitlana Hrebinska, Oddzielna Jednostka Strukturalna „Chmielnickie Koledze Handlowo-Ekoniczne” Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Handlowo-Ekonicznego” (Ukraina)

Integracja edukacji, nauki i praktyki ekonomicznej z europejskim obszarem edukacji: doświadczenia i perspektywy: materiały z Międzynarodowego webinarium naukowo – praktycznego, Łomża-Chmielnicki, 25.04.2023 r. / Redakcja naukowa Ireneusz Żuchowski, Zoia Sharlovych. – Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2023. – 122 s.

Інтеграція економічної освіти, науки і практики з європейським освітнім простором: досвід і перспективи: матеріали з Міжнародного науково-практичного вебінару, Ломжа - Хмельницький, 25.04.2023 р. / За науковою редакцією Іренеуш Жуховські, Зоя Шарлович. – Видавництво: MANS w Łomży, 2023. – 122 с.

ISBN 978-83-967643-4-8

Zbiór powstaje z gotowych materiałów dostarczonych przez autorów.
Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za materiały przekazane do publikacji.

Збірник зформований з готових матеріалів, наданих авторами.
Видавець не несе відповідальності за надані до публікації матеріали.

Wydawnictwo Międzynarodowej Akademii Nauk Stosowanych w Łomży, 2023 r.

Spis treści / Зміст

Treść / Зміст	3
Wstęp / Вступ	5
Андрєєва Наталія ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	7
Бубенець Ірина БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ЧИННИК ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	10
Venher Oleksandr THE ISSUE OF INTEGRATION OF DISPLACED UKRAINIAN CHILDREN INTO THE EDUCATIONAL SYSTEM OF THE EUROPEAN UNION	15
Гаприндашвілі Борис ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄДИНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	19
Гребінська Світлана ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В СУЧАСНУ ОСВІТУ УКРАЇНИ	22
Гриценко Ольга АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ І ТЕНДЕНЦІЙ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ НА РИНКУ ПРАЦІ	26
Гриценко Ольга, Демчик Крістіна РИНОК ПРАЦІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ ...	31
Гуменюк Світлана ДУАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ – ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ	35
Зуб Марія СИНЕРГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО І ПОЛЬСЬКОГО РИНКІВ ПРАЦІ ТА ЇХ ІНФРАСТРУКТУРИ	38
Качуровська Катерина ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ МАЙБУТНІХ ВИПУСКНИКІВ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ В УКРАЇНІ	42
Кирилюк Олена ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ	46
Комарова Оксана ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»	50
Лучицька Наталія ЦИФРОВІ НАВИЧКИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР	54
Манзюк Тетяна СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ТА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК НЕВІД’ЄМНИЙ ЧИННИК ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ..	58
Митрофанова Надія СУТНІСТЬ І МІСЦЕ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА	61

Нестерук Галина ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ	66
Низенко Галина СВІТЛОФОРНЕ МАРКУВАННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ, ЯК ДОСКОНАЛА СИСТЕМА ІНФОРМУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ	69
Олійник Валентина СТРЕС У ДІТЕЙ-ПІДЛІТКІВ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА	73
Осяк Світлана ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ «УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»	77
Петришена Олена МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ	81
Піхняк Тетяна ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ПРИ ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ	86
Pomogova Natalia EMOTIONAL INTELLIGENCE: THE CRITICAL SKILL FOR FUTURE MANAGERS	90
Рибчинська Ольга ДОСКОНАЛЕ ВОЛОДНІННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: НЕОБХІНІСТЬ ЧИ ПРЕСТИЖ	94
Савіцька Лілія РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОСВІТИ	97
Тарасенко Ілона ІТ-ОСВІТА В УКРАЇНІ: ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ	102
Цісар Галина ІННОВАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В СФЕРІ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ	105
Шабікова Тетяна МОВНИЙ АСПЕКТ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	109
Шмерко Олена ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ	113
Янковська Галина ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	117
Янюк Ольга СУЧАСНІ ФУД - ТРЕНДИ У КУЛІНАРІЇ	121

БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ЧИННИК ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

*Бубенець Ірина, канд. екон. наук,
доцент кафедри маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом,
Державний біотехнологічний університет
bubirag8@gmail.com*

Постановка проблеми. Місія вищої школи як соціального інституту – змінювати зміст та методи підготовки здобувачів освіти в умовах широкої доступності та відкритості інформаційного середовища. Науково-педагогічний працівник (далі – НПП) повинен забезпечувати умови для формування креативного мислення студентів за допомогою інноваційних освітніх технологій. Відзначимо, що зовнішніми умовами успішного навчання є якість освітнього процесу та професіоналізм НПП. Завдяки сучасним реаліям і зовнішнім викликам наростаючими темпами змінюються форми і методики навчання, які переміщуються на віртуальний простір. Одним із важливих чинників, що забезпечують конкурентоспроможність закладу вищої освіти та підвищення якості освіти є безперервний професійний розвиток НПП, тому виникає необхідність у дослідженні напрямів безперервної освіти НПП в умовах глобальної інформатизації суспільства та віртуалізації середовища закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні українські та зарубіжні вчені приділяють значну увагу проблемі безперервного навчання НПП закладів вищої освіти та підвищення рівня їх професійних компетентностей, але слід зазначити недостатність опрацювання практичних аспектів професійного розвитку НПП в умовах віртуалізації закладів вищої освіти, що потребує подальшого наукового дослідження та обумовлює актуальність обраної теми.

Формулювання цілей тез. Метою тез є розкриття сутності поняття «безперервний професійний розвиток», «професійна компетентність НПП», визначення основних компонентів професійної компетентності НПП закладу вищої освіти, напрямів і стратегічних орієнтирів безперервного професійного розвитку НПП в умовах віртуалізації середовища закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні реалії та постійний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, методик і форм навчання вимагають від НПП закладу вищої освіти безперервного навчання, вдосконалення своїх професійних компетентностей. Професійна педагогічна освіта в усьому світі сприймається як безперервний процес, зумовлений потребами реальної педагогічної практики у постійному професійно-

особистісному розвитку, у вдосконаленні своїх можливостей в умовах якісної зміни педагогічної дійсності.

Основні положення, стратегія і тактика реалізації концепції «безперервної освіти» наведено у таких нормативно-правових документах, як Закон України «Про освіту», Національна доктрина розвитку освіти, Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти (2018р.) де зазначено, що безперервний професійний розвиток може здійснюватися шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2022-2032 р.р. Однією з операційних цілей розвитку освіти в Україні є створення умов для безперервного навчання (освіта дорослих), що є важливим чинником особистого та професійного зростання, а саме забезпечення умов для професійного розвитку наукових і НПП, зокрема програм постдокторальних досліджень та програм розвитку цифрових компетентностей [1].

Закон України «Про освіту» визначає безперервний професійний розвиток як «безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та / або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності» [2]. Міжнародні дослідники визначають безперервний професійний розвиток НПП (Continuing Professional Development – CPD) як «постійний процес розвитку професійних знань, навичок та цінностей з допомогою кваліфікованих фахівців як на робочому місці, так і за його межами» [3, с. 5]. «Енциклопедія освіти» визначає професійний розвиток як «процес формування суб'єкта професійної діяльності, тобто систему певних властивостей в умовах неперервної професійної освіти, самовиховання та здійснення професійної діяльності» [4, с. 733]. А поняття «професійна компетентність» визначається як інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця [4, с. 722].

На думку І.Л. Холковської «професійна компетентність НПП закладу вищої освіти» – це складне інтегративно-динамічне особистісне утворення, що складається з ієрархічно взаємопов'язаних функціонально-особистісного і структурно-особистісного ресурсів, що виявляються у рівні розвитку основних (когнітивного та діяльнісного) і підтримуючих (мотиваційного, емоційно-вольового та ціннісно-рефлексивного) компонентів, що дозволяють НПП впевнено реалізовувати посадові функції адекватно педагогічній ситуації [5, с. 11].

Отже, професійна компетентність НПП закладу вищої освіти, включає сукупність знань, умінь, навичок і компонентів, необхідних для ефективної навчальної та наукової діяльності.

Компоненти професійної компетентності НПП закладу вищої освіти можуть відрізнятися залежно від конкретної галузі знань, але зазвичай включають:

- предмет навчання: НПП повинен мати глибоке розуміння предмета, який він викладає та досліджує, і повинен бути в курсі останніх досліджень і розробок у своїй галузі;

- педагогічні здібності: НПП повинен володіти вагомими педагогічними здібностями, включаючи здатність розробляти та проводити ефективні лекції та практичні (семінарські) заняття, розробляти навчальну та методичну літературу, оцінювати знання студентів;

- дослідницькі навички: НПП повинен мати сильні дослідницькі навички, включаючи здатність розробляти та виконувати дослідницькі проекти, аналізувати дані та публікувати результати досліджень;

- комунікаційні навички: НПП повинен володіти комунікативними навичками, включаючи здатність ефективно доносити складні ідеї до студентів, колег та іншої академічної спільноти;

- навички співпраці: НПП повинен мати можливість співпрацювати з колегами, студентами та іншими зацікавленими сторонами для досягнення спільних цілей;

- професійна етика: НПП повинен продемонструвати тверду відданість професійній етиці та чесності, включаючи справедливість та повагу до інших;

- інноваційний потенціал: НПП повинен бути готовим до застосування нових методик і технологій навчання, мати креативність і готовність до експериментів;

- інформаційно-комунікаційні навички: НПП повинен мати знання та досвід щодо застосування інформаційних та комунікаційних систем і технологій у сфері вищої освіти, здатність використовувати нові інтерактивні технології в науково-педагогічній діяльності;

- безперервне навчання: НПП має бути відданим самоосвіті, безперервному навчанню та професійному розвитку, в тому числі бути в курсі нових педагогічних та дослідницьких методів, технологій навчання та передового досвіду.

Прагнення до самовдосконалення й самоосвіта є важливими чинниками професійного зростання НПП, що забезпечують розширення його професійних можливостей, пізнавальних інтересів та формування творчої індивідуальності. Ця діяльність, яка має бути постійною та систематичною, нерозривно пов'язана з професійним зростанням і підвищенням рівня педагогічної майстерності, а також характеризується поетапним досягненням мети [6].

Основним традиційним видом безперервного професійного розвитку НПП є підвищення кваліфікації, а саме навчання у закладах освіти, які мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованими освітніми програмами. Таке навчання передбачає набуття особою нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань. Іншими видами підвищення кваліфікації НПП є:

стажування, участь у сертифікаційних програмах, семінарах, тренінгах, семінарах-практикумах, семінарах-тренінгах, вебінарах, семінарах-нарадах, майстер-класах, конференціях (у тому числі, за кордоном) тощо. Запозичення НПП практичного досвіду виконання професійних завдань та обов'язків від кращих педагогічних працівників-наставників розглядається як пріоритетний вид підвищення кваліфікації і передбачає атестацію стажерів.

Сучасний розвиток освіти, цифровізація суспільства і держави, висуває нові вимоги до професійного рівня НПП, які безпосередньо пов'язані з інноваціями, інформаційними та комунікаційними технологіями, тому НПП повинні мати сучасні знання та вдосконалювати навички роботи з інформаційними та цифровими технологіями [7]. Отже, значної уваги потребує систематичне підвищення кваліфікації, яке спрямоване на формування та розвиток інформаційно-комунікаційних навичок, іншомовної компетентності, медійної грамотності, цифрової компетентності та інших загальних компонентів професійної компетентності НПП не лише в освітніх інститутах (формальна освіта), але й і у інформаційному просторі неформальної та інформальної освіти.

Функціонування та розвиток інноваційного віртуального середовища у закладах вищої освіти забезпечує диференційовану організацію формальної, неформальної та інформальної освіти для дорослих, що дозволяє [8]:

- упроваджувати інноваційні технології науково-методичного супроводу в післядипломній освіті, зокрема підвищення кваліфікації НПП відбувається дистанційно, з урахуванням різновекторної предметної, методичної, професійно-кваліфікаційної, інформаційно-комунікаційної адресної допомоги;
- залучати до простору безперервної освіти потенційних партнерів наукової, методичної, практичної сфери для вирішення актуальних завдань професійного розвитку НПП відповідно до соціально-економічних трансформацій у контексті інформаційного суспільства;
- розробляти та апробувати варіативні освітні моделі підвищення кваліфікації із урахуванням запитів і потреб НПП;
- організовувати науково-методичний полілог в інтерактивних форматах: тренінгах, круглих столів, семінарів, конференцій, вебінарів, чатів, відеомостів, відеоконференцій, on-line студій, педагогічних web- квестів;
- проводити психолого-андрагогічну діагностику, яка включає комплекс моніторинг засобів і методів, що дозволяють вимірювати і діагностувати професійне удосконалення НПП;
- підтримувати високопрофесійний інтелектуальний креативний пошук НПП та упроваджувати високорезультативні технологічні продукти, підвищення інноваційного потенціалу фахівця;

- розробляти науково-методичні рекомендації, із застосуванням інноваційних технологій навчання і виховання та упроваджувати сучасні стратегії розвитку формальної, неформальної, інформальної освіти.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків. Головним суб'єктом конкурентоспроможного закладу вищої освіти та прогресивного розвитку освітнього процесу в сучасних умовах є компетентний НПП, який прагне постійно вдосконалюватися, готовий до впровадження нового, працює над власним професійним розвитком. Безперервний професійний розвиток НПП в умовах віртуалізації середовища закладів вищої освіти можливий у системній інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти.

Подальших наукових пошуків потребує вивчення проблеми забезпечення безперервної освіти за допомогою цифрових інструментів і платформ.

Список використаної літератури.

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf>
2. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII редакція від 01.01.2023. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Bubb S., Earley P. Leading and Managing Continuing Professional Development. London: SAGE Publications, 2007. 188 p. DOI 10.4135/9781446216637.
4. Енциклопедія освіти / гол. ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: навч. посіб. [за ред. І.Л. Холковської]. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. – 144 с.
6. Наказ МОН України № 776 від 16 липня 2018 р. «Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
7. Бубенець І.Г., Артеменко В.С., Кухарьонюк О.К., Коновалова Т.В. ІК-компетентність як чинник конкурентоспроможності персоналу. URL : https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/244/1/esprstp_2019_1_15.pdf
8. Ілляхова М.В. Безперервний професійний розвиток науковопедагогічних працівників у контексті розвитку європейського освітнього простору. URL : https://lib.iitta.gov.ua/724903/1/5.%20%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%BD%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D0%86%D0%BB%D0%BB%D1%8F%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0..pdf